

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende inteekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

DE VOORGENOMEN WIJZIGING AAN DE INRICHTING DER WERKRECHTERSRADEN.

Door de Heeren van Roosbroeck en cs. werd den 2n December 1936, op het bureel van den Senaat een wetsvoorstel neergelegd «tot herziening der wet van 9 Juli op de Werkrechtersraden».

Volgens de memorie van toelichting is de reden der neerlegging van dit wetsvoorstel : «... dat niettegenstaande de verdiensten van de organieke wet van 9 Juli 1926, zekere tekortkomingen zijn vastgesteld. Zij konden niet voorzien worden bij de goedkeuring van de wet en bleken eerst tijdens haar toepassing».

In dit wetsvoorstel zijn stellig goede dingen voorzien, sommige uitbreidingen van de bevoegdheid zijn van aard om het aantal betwistingen te verminderen. Het zou naar mijn oordeel ook wel nuttig geweest zijn de gedingen tusschen werklieden of bedienden en werkgevers, betreffende de patronale bijdragen in zake verzekering tegen ouderdom en vroegtijdigen dood, onder de bevoegdheid der werkrechtersraden te brengen.

Deze bevoegdheid is op zijn minst betwistbaar en de onbevoegdheid van de werkrechtersraden moet er aanleiding toe geven dat een doorgezonden werkmán vaak voor twee rechtbanken moet komen om zijn rechten tegenover den patroon te laten gelden.

Anderzijds is de bevoegdheid van de werkrechtersraden in zake uitkeering van gezinstoeslagen eerder te betreuren. Deze gedingen wer-

pen heel gespecialiseerde en ingewikkelde rechtskwesties op even goed als de geschillen in zake arbeidsongevallen en anderzijds heeft de samenstelling van de werkrechtersraden hier een ongewenschten invloed op de rechtspraak. Inderdaad zijn de kamers der Werkrechtersraden samengesteld uit werknemers en werkgevers en zoowel de eenen als de anderen hebben het met de compensatiekassen wel eens meer aan den stok. Voor de werkrechtersraden komen de compensatiekassen niet voor huns gelijken, zooals de geest dezer raden het wil, maar al te vaak voor een college van tegenstrevers. Het ware beter op dit gebied de bevoegdheid der werkrechtersraden in te krimpen en in dien zin de wet van 4 Augustus 1930 te wijzigen.

Wat de samenstelling van de werkrechtersraden en kamers betreft, worden geen grondige wijzigingen gebracht. De vereischte oproeping van vier raadsleden kan onder sommige opzichten te verdedigen zijn al heeft onze praktijk er nooit toe geleid te gelooven dat kamers met twee leden minder goed vonnisten. De nieuwe wet zou de oproeping van vier leden verplicht stellen doch de Kamers zouden met twee leden mogen zetelen.

Tot voor enkele jaren was de praktijk overal in dien zin en de ondervinding had geleerd dat de opgeroepen raadsleden die ieder afzonderlijk wisten dat men zonder hen ook wel zetelen kon, soms allen op mekaar rekenden en, zonder ver-

wittiging wegbleven. Wat zal men doen om niet opnieuw in dit euvel te vallen ?

Het wetsvoorstel zegt het niet en daar is ongetwijfeld een leemte. Zooals zij voorgesteld wordt vinden wij die wijziging eerder noodlottig dan voordeelig.

Thans willen wij echter vooral twee wijzigingen behandelen die door dit wetsvoorstel worden voorgesteld.

Een eerste betreft de werking van de rechtskundige Bijzitters en hier meenen wij dat de voorgestelde tekst volkomen te verwerpen is, vooral in den geest waarin hij voorgesteld wordt, zooals uit de memorie van toelichting blijkt.

Thans nemen de rechtskundige bijzitters deel aan de beraadslaging ; zij hebben er beraadslagende stem en gebeurlijk heffen zij de staking van stemmen op.

De voorgestelde tekst luidt : «De rechtskundige bijzitters wonen de beraadslaging bij en *kunnen* door den voorzitter of de leden *verzocht* worden hun advies te geven. Gebeurlijk heffen zij de staking der stemmen op».

De memorie van toelichting geeft daarover een uitleg die de geest der wijziging nog scherper stelt : «zoo het past dat de voorzitter tegen zijn taak opgewassen zij, past het evenzeer dat de rechtskundige bijzitter niet, zooals dit al te vaak gebeurt, zijn opdracht te buiten ga. Elke afwijking van dezen regel is in strijd met den geest zelf van de rechtspleging der werkrechters (de fransche tekst zegt juist : «... à l'esprit même de la justice prud'homale...»), die het evenwicht tusschen de vertegenwoordigde belangen beoogt.

En de memorie van toelichting gaat verder : «zijn opdracht bestaat in het rechtspreken; het moet verstaan zijn dat de rechtskundige bijzitter eenvoudig een *rechtskundig raadsheer* (de fransche tekst luidt : «un conseiller juridique») is, men alleen zijn oordeel van bijzitter moet inwinnen wanneer de raadsheeren het niet eens zijn over een rechtspunt ; dat het zijn taak niet is zich te mengen in de beraadslaging; dat het slechts moet tusschenbeide komen, wanneer hij door den voorzitter of een lid der kamer wordt uitgenoodigd».

Naar onze zeer bescheiden meening geeft deze tekst evengoed als deze toelichting blijk van een tamelijk volkomen onbegrip van den geest van de instelling der werkrechtersraden.

Althans kunnen wij zeggen dat niet alleen de

Rechtskundige Bijzitters zelf maar ook alle Raadsleden waarmede wij ooit gezeteld hebben er een heel andere opvatting op nahouden.

De werkrechtersraden zijn naar ons oordeel rechtbanken, dit wil zeggen dat zij voor taak hebben de geschillen te beslechten *naar den tekst en in den geest van de wetten* die door Koning en Parlement zijn uitgevaardigd. Het is nu toch eenmaal niet voldoende dat zij op eigen houtje volgens de zuivere ingeving van hun rein geweten en hun opvatting van de billijkheid «den stok in tweeën slaan». De wet dient gevolgd en eerbiedigd en toegepast.

En naar onze opvatting is het daarom dat de wetgever de Rechtskundige Bijzitters bij de Werkrechtersraden heeft aangesteld. Zij hebben als taak, *in iedere zaak*, de zin en de geest van de wet naar hun beste vermogen te verklaren en uit te leggen. Wel mogen de Raadsleden, *ook op rechtsgebied* met den rechtskundigen bijzitter van oordeel verschillen, wel mogen zij hem rechtsleer en rechtspraak ten bewijze van zijn stelling vragen, wel mogen zij steeds — ook over rechtskwesties, ik herhaal het — zijn oordeel verwerpen en tegen dat oordeel in stemmen doch wie zou er ooit meenen dat de rechtskundige bijzitter dit oordeel slechts uitzonderlijk en gevraagd mag geven ?

Ik herhaal dat ik nooit raadsleden heb ontmoet die de opvatting der memorie van toelichting deelden. En collega's uit andere steden die ik daarover ondervroeg bevestigden een dergelijke mentaliteit evenmin te hebben ontmoet.

Hoe vaak ontspringen zich tusschen bijzitters en raadsleden geen belangwekkende discussies over rechtskwesties en hoe vaak worden daarbij rechtspraak en rechtsleer niet op de tafel gelegd ?

Zou men dit werkelijk willen wegwerken ?

Zou men de rechtskundige bijzitter als een stomme getuige bij de beraadslagingen willen zien zitten met een glimlach in zijn baard, omdat de raadsleden nu eens heerlijk over de elementaire wetjes uitglijden ? Zou hij ongevraagd de raadsleden op hun vergissing niet mogen wijzen als zij aan een doorgezonden bediende met meer dan tien jaar dienst slechts drie maanden bezoldiging toewijzen als vergoeding of iets dergelijks ? Zou hij moeten laten begaan ?

Men vergete niet dat de meeste zaken voor den werkrechtersraad door de rechtsonderhoorigen zelf ingeleid en vaak zeer ondeskundig ver-

dedigd worden en dat de Raad meestal zelf de elementen ook de rechtselementen der zaak moet opdelven.

Raadsleden die enkelen tijd zetelen krijgen veelal over de wetten die tot de gewone bevoegdheid der werkrechtsheren behooren een zeer uitgebreide en zeer verfijnde kennis en veel gevallen kunnen zij juridisch oplossen zonder de Rechtskundige Bijzitter noodig te hebben maar men vergete niet dat, met leekenrechters, dit verschijnsel juist te danken is aan het herhaald bekijken der zaken onder juridisch licht. Dit is naar mijn oordeel de sleutel van de mogelijkheid der leekenrechtspraak en wij begrijpen niet dat daaraan, juist door de neerleggers van het voorstel, zou getornd worden.

Dat, zooals de memorie van toelichting het verder zegt, in het vonnis geen overwegingen mogen ingebracht worden die in strijd zijn met het beschikkend gedeelte of met den geest ervan is onbetwistbaar: de rechtskundige bijzitter moet het vonnis opstellen zooals het uit de beraadslaging gekomen is en in de overwegingen ook de rechtsopvatting weergeven van de meerderheid der raadsleden al zou hij deze opvatting niet deelen.

En dat wordt ook wel steeds gedaan. Wij zouden begrijpen dat een eenigzins wrevelige bijzitter, in een Raad die bezielde is met den geest van de memorie van toelichting, een bijzitter aan wien men bijna het woord zou weigeren, weleens in bekoring zou kunnen vallen om zijn eigen meening in de motieven van het vonnis, wereldkundig te maken, doch in een raad waar de verhoudingen normaal zijn zal dit niet zoo gauw voorkomen.

Het gebeurt wel eens meer dat een rechtskundige bijzitter in minderheid wordt gesteld maar wanneer dit voorkomt na een normaal debat zal de rechtskundige bijzitter dit wel even natuurlijk vinden als wanneer het hem in een burgerlijke of correctionele rechtbank overkomt waar hij geassumeerd is. Het feit dat hij hier normaal niet eens stemrecht heeft in het kapittel, komt hem ten slotte nooit krenkend voor wanneer de beslissing de vrucht is van een vrije en gezonde bespreking, zooals ik die steeds in de uitoefening van zijn ambt heb gekend.

Ten slotte moet naar ons oordeel de beslissing het gevolg zijn van een beraadslaging met woord en wederwoord en mag ze nooit het uitvloeisel zijn van «het evenwicht tusschen de vertegenwoordigde belangen» zooals de memo-

rie dat noemt. Daar ligt de kern van ons bezwaar.

Rechtspreken is geen spel van belangen, het is een toepassen van de wet aan concrete feiten en betwistingen. En dat de rechtskundige bijzitter daar is kan niet anders beduiden dat dat de wet het ook zoo heeft bedoeld. Te zeggen dat de rechtskundige bijzitter, wel moet bij de beraadslaging aanwezig zijn maar «dat het zijn taak niet is zich te mengen in de beraadslaging» getuigt van een opvatting die van de werkrechtsheren iets anders maakt dan rechtbanken.

Wij meenen zeer goed, tusschen de regels der memorie, te kunnen lezen dat die opvatting het gevolg is van een mogelijk conflict dat ergens in een werkrechtsherenraad is ontstaan en over dit conflict en de verantwoordelijkheden aldaar willen wij de staf niet breken. Dit conflict zal echter wel een alleruitzonderlijkste uitzondering geweest zijn en om dienswille mag men nu de heele instelling niet wijzigen of beter gezegd verminken. Het leekenelement heeft het beslissend recht in de werkrechtsherenraad maar het juridisch element is er door den Koning bij benoemd om de wet te verklaren *in iedere zaak die voorkomt*. Aan het leekenelement te beslissen, zeker, doch met zooveel mogelijk kennis van zaken.

* * *

De tweede voorgestelde wijziging die wij hier wenschen te bespreken gaat over de wijze van inleiding van de vorderingen.

Thans geschiedt de inleiding bij gewone dagvaarding. Om de kosten te verminderen wil het wetsvoorstel dat de zaken zullen ingeleid worden door een verzoekschrift dat door den griffier per aangeteekend schrijven zal verzonden worden aan den verweerder.

Het artikel 57 dat dit voorstel bevat is voor eerst zeer gebrekkig opgesteld, het voorziet in terminis een rekest van den aanlegger aan den griffier waarop door deze de oproeping gedaan wordt.

Blijkbaar is verder de bedoeling dat de aanlegger aan den griffier een geschreven rekest moet voorleggen en dat dit rekest door den griffier, na vermelding van datum en uur der terechtzitting, aangeteekend aan den verweerder verzonden wordt, ofwel dat een afschrift ervan verzonden wordt (?).

Wanneer men de memorie van toelichting naziet zou men echter kunnen meenen dat het

verzoekschrift niet verzonden wordt doch dat de griffier «zonder andere kosten dan het port voor aantekening» een «aangeteekende brief... aflevert...» waarin hij «duidelijk het voorwerp van het onderzoek omschrijft» en dag, en uur van de verschijning vermeldt. Praktisch dus zou de griffier een dagvaarding doen op rekwes en daarin de «omschrijving van den eisch» uit het rekwes overschrijven.

In ieder geval zou deze procedure nog nader dienen omschreven te worden.

Doch wij meenen niet dat aan dien kant veel heil te zoeken is.

Eerst en vooral niet om praktische redenen. Men vergeet niet dat de meeste zaken voor de werkrechtshraden ingeleid worden door persoonlijk verschijnende rechtzoekenden. In die gevallen wordt thans meestal de dagvaarding opgemaakt door den deurwaarder, die ze te beteekenen heeft. Wie aan klassiek geschoolde formules verslaafd is zal wel niet steeds met deze deurwaardersliteratuur in de nopjes zijn doch praktisch kan men er best mede over de baan; de deurwaarders hebben voor hun examen toch akten moeten leeren opstellen en zij krijgen in hun gewone bezigheden voortdurend akten uit advocaten- en pleitbezorgershanden en moeten er voortdurend ook zelf opmaken;

Maar hoe wil men de rechtzoekende nu persoonlijk zijn rekwes zien opmaken met de vaak al heel moeilijke omschrijving van zijn eisch?

Zal hij om een helpende hand komen bij den griffier?

Dan is deze er goed aan toe met zijn nieuw werkje en overigens zijn de griffiers heelemaal niet geschoold in het opstellen van dergelijke akten. En het ergste is dat in de meeste werkrechtshraden de griffie opgehouden wordt door een zgn. «adjunct-griffier» die meestal een bediende van een of andere industriele onderneming is ofwel een lagere bediende uit de griffies. Het is praktisch onmogelijk hun dit werk op te dragen en toch zal de eigenlijke griffier wel eerst de minuten en het administratief werk der griffie voor zichzelf moeten houden.

Het rekwes doen schrijven door de belanghebbende, zooals het voorstel het wil, gaat dus niet, een mondeling rekwes ter griffie gaat evenmin.

Het stelsel van het mondeling rekwes gevolgd door een oproeping door den griffier werd ingevoerd bij het K. B. van 6 Februari 1935 in zake uitkeeringen tot levensonderhoud (nieuw

artikel 55 en volgende van het Wb. v. burg. rechtspl.), doch hier wordt het mondeling verzoek aangenomen door den Vrederechter zelf en de eisch is steeds dezelfde. Alleen het bedrag verschilt.

Ook de wet van 20 Juli 1932 had een oproeping door den griffier voorzien op mondeling verzoek van de gehuwde vrouw die een zeker deel van het inkomen van haar man wil in ontvangst nemen. Hier weerom is de vrederechter van de partij en is de eisch steeds dezelfde.

Vergelijk daarbij de zeer verschillende vorderingen die voor de werkrechtshraad gebracht worden en men begrijpt dat het stelsel der mondelinge aanvraag hier niet mogelijk is omdat men aan den griffier de zorg en de verantwoordelijkheid niet mag overlaten van het opmaken der inleidende akte.

Overigens dat stelsel is ook in de theorie niet te verdedigen; het maakt noodzakelijk van den griffier de eerste en vaak de eenige raadsman van de aanleggers en wanneer men weerom bedenkt dat die rol meestal aan de adjunct-griffiers zal te beurt vallen begrijpt men hoe verkeerd het zou kunnen werken, tot grooter nadeel vooral van min-begoeden die zonder advocaat optreden.

De volmachtsbesluiten hebben hier, mij dunkt de eenige juiste weg gewezen. Waar het om steeds uniforme vorderingen gaat zooals in de hooger besproken gevallen kan men het stelsel van het mondeling rekwes desnoods nog aanvaarden; waar het echter om gevarieerde en ingewikkelder vorderingen gaat verzendt men beter naar den deurwaarder mits hem toe te laten zijn dagvaarding bij aangeteekend schrijven te beteekenen. Zoo regelde het K. B. van 13 Januari 1935 de inleiding van de zaken die in eenigen aanleg voor den Vrederechter kunnen gebracht worden (nieuw artikel 48 en volgende van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering).

Ik weet nu wel dat in de praktijk reeds bezwaren tegen deze wijze van beteekenen der dagvaarding zijn gerezen doch deze bezwaren zijn vast aan de verzending door de post en worden dus niet ontweken in het stelsel van Roosbroeck.

Wil men de kosten verminderen, dan is de eenige praktische methode deze van het K. B. van 13 Januari 1935.

Maar gezien juist de grootere onzekerheid van de beteekening per aangeteekend schrijven

en tevens om de toch zoo noodzakelijke unificatie van de rechtspleging, een klein beetje te bevorderen,... ware het dan toch niet veel beter in de werkrechtshraden het stelsel in te voeren dat thans voor de Vrederechters in werking is.

Men zou zoo de bevoegdheid in eenigen aanleg kunnen opvoeren tot duizend frank en dan voor de zaken met hooger bedrag de huidige beteekeningswijze aan de woonst of aan den persoon behouden terwijl de zaken in eenigen aanleg door den deurwaarder zouden ingeleid wor-

den bij een dagvaarding die, aangeteekend, met de post zou beteekend worden.

Dat zou mijns inziens, de gulden middenweg zijn, de gewenschte vermindering van kosten medebrengen en tevens de gebaande wegen gebruiken.

L. B. VAN DEN BUSSCHE

Advocaat te Brugge,

Rechtskundig Bijzitter bij de
Werkrechtshraad

RECHTSPRAAK

225

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 24 April 1937.

Voorzitter : M. Van Laethem.

Raadsheeren : MM. De Beus en Van Dijk.

Pleiter : Mr Van Dessel (Leuven).

WET VAN 15 JUNI 1935. — GEBRUIK VAN DE TALEN IN GERECHTZAKEN. — ARRONDISEMENT BRUSSEL. — PROCES-VERBAAL. — HOOFDZAKELIJKE VERMELDINGEN IN HET FRANSCH. — NIETIGHEID. — VERSLAG VAN DESKUNDIGE. — TAAL DER RECHTSPLEGING NEDERLANDSCH. — GEBRUIK VAN HET FRANSCH. — NIETIGHEID.

De nietigheid van art. 40 der Wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken is van toepassing op dat gedeelte van de processen-verbaal dat strekt tot vaststelling van het misdrijf en niet in de taal van de rechtspleging werd opgemaakt, te weten in het Nederlandsch, wanneer in het arrondissement Brussel, de beklaagde gebruik heeft gemaakt van het Nederlandsch.

Het in het Fransch opgemaakt deskundig verslag is in datzelfde geval eveneens volkomen nietig en het kan niet strekken tot bewijs van de vastgestelde feiten.

Deskundige, in den zin van art. 33 van de wet van 15 Juni 1935, is hij die uit hoofde van zijn vakkennis geroepen wordt om het gerecht in te lichten. Vereischt is niet dat hij daartoe den eed van deskundige heeft afgelegd.

O. M. t/ Stas.

Aangezien de beroepen regelmatig zijn;

Aangezien beklafden de nietigheid inroepen van de processen-verbaal en van de verslagen van den deskundige, als zijnde opgemaakt in strijd met de voorschriften van de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Aangezien het P. V. van 23 Juli 1936 door den adjunct-politiecommissaris te St Jans-Molenbeek, werd opgemaakt tegen Stas Victor, wonende te Sint Jans-Molenbeek, die voor zijn verklaring de Vlaamsche taal gebruikt;

Aangezien dat proces-verbaal een in het Fransch gestelde vermelding bevat tot vaststelling van het feit dat de leverpastei waarvan spraak 8.77 % bloem bevatte, hoeveelheid die het toegelaten maximum van 5 tot 8 % te boven ging en dat bijgevolg die waar als vervalscht en als niet overeenstemmend met de wettelijke voorschriften moest beschouwd worden;

Aangezien deze Fransche vermelding deel uitmaakt van het proces-verbaal zelf, vermits zij daarin werd opgenomen en tevens ondertekend werd door bedoelden officier van politie, opsteller van het proces-verbaal; dat die vermelding bedoeld was om te gelden tegen betichte Stas Victor die er over ondervraagd werd en die zich alsdan opnieuw in het Nederlandsch uitdrukte;

Aangezien het proces-verbaal van 31 Juli 1936 opgemaakt werd door denzelfden adjunct-politiecommissaris te St Jans-Molenbeek tegen Stas Jozef, wonende te St Quintens-Lennick, die voor zijn verklaring gebruik maakte van de Nederlandsche taal;

Aangezien eveneens dit proces-verbaal een in het Fransch gestelde vermelding bevat, vaststellende dat de leverpastei 5.83 % zetmeel (amidon) bevatte en niet overeenstemde met de voorschriften van de wet;

Aangezien beklaagde Stas August, wonende te St Quintens-Lennick, betreffende de feiten ondervraagd werd en zijn verklaring aflegde in het Nederlandsch;

Aangezien de bundel tevens twee geheel in het Fransch gestelde verslagen bevat opgemaakt door den bestuurder van het intercommunaal scheikundig laboratorium die door hoogerbedoelden politie-officier gevorderd werd de leverpastei te onderzoeken en wiens conclusies, bevat in de twee door hem gemaakte verslagen, in het Fransch werden overgenomen in de processen-verbaal van 23 Juli 1936 en van 31 Juli 1936, zooals hierboven gezegd is;

Aangezien de vervolging tegen de drie beklafden dus steunt eenerzijds op twee processen-verbaal die gedeeltelijk in het Nederlandsch en gedeeltelijk in het Fransch zijn gesteld, en op twee Fransche

verslagen van den bestuurder van het hoogerbedoelde laboratorium;

Aangezien te rzake de artikelen 11, al. 2 en 33 van de wet van 15 Juni 1935 van toepassing zijn;

Aangezien de processen-verbaal «betreffende de vaststelling van het wanbedrijf», zooals de tekst van art. 11 der wet van 15 Juni 1935 luidt, in het Nederlandsch moesten gesteld zijn; dat tot de *vaststelling* van het misdrijf, aan beklagden ten laste gelegd, ongetwijfeld dat gedeelte van de processen-verbaal waarin de leverpastei als vervalscht of als niet overeenstemmend met de wet wordt aangewezen; dat dit gedeelte van de processen-verbaal echter in het Fransch werd opgemaakt;

Aangezien daaruit volgt dat dit gedeelte van de processen-verbaal niet beantwoordt aan de voorschriften van bedoeld artikel 11, en derhalve als nietig moet beschouwd worden, bij toepassing van artikel 40, alinea 1;

Aangezien echter dit artikel 40 van strikte toepassing is en de nietigheid dus niet geldt ten aanzien van de overige vermeldingen die, in bedoelde processen-verbaal, overeenkomstig de voorschriften regelmatig werden opgeteekend; dat deze vermeldingen, namelijk de ondervragingen van de beklagden bijgevolg tot bewijs van de ten laste gelegde feiten kunnen strekken;

Aangezien, wat de verslagen van den deskundige betreft, art. 33 van dezelfde wet van toepassing is; dat dit artikel, gerangschikt onder de algemeene bepalingen, tevens met algemeene en duidelijke bevoordingen den regel stelt, waarop slechts uitzondering kan verleend worden op strikte wijze, 't is te zeggen door den rechter, voor buitengewone vakken en wegens bijzondere redenen, en bovendien bij een met redenen omkleede beslissing; dat hieruit volgt dat de verslagen ter zake in het Nederlandsch moesten opgemaakt worden, vermits er geen bijzondere vrijstelling betreffende de taal werd gegeven;

Aangezien weliswaar de eerste rechter die verslagen niet aanziet als verslagen van een deskundige, omdat de bestuurder van hooger bedoeld laboratorium niet als een deskundige, doch als getuige moet beschouwd worden, daar, zooals het vonnis zegt, de «eadafliegging die iedere behandeling voor gaat in onderhavig geval ontbreekt. (Art. 44 van het Wetboek van Strafvordering»;

Aangezien echter geen enkele wetsbepaling zegt dat hij allen de hoedanigheid van deskundige heeft die vooraf den eed daartoe heeft afgelegd, en art. 44 van het W. B. van Strafvordering, dat een bijzonder geval voorziet, niet analogisch kan gelden ter zake;

Aangezien de verslagen werden opgemaakt door iemand die als deskundige, en niet als eenvoudig getuige, moet beschouwd worden, vermits hij door den bevoegden officier van politie gelast was, uit oorzaak van zijn vakkennis, de vleeschwaren scheikundig te onderzoeken;

Aangezien art. 33 van de wet van 15 Juni 1935 trouwens geen onderscheid maakt tusschen een deskundige die den eed heeft afgelegd en een deskundige die den eed niet heeft afgelegd;

Aangezien anderzijds de eerste rechter steunt op artikel 22 van de wet van 15 Juni 1935 dat toelaat aan den verdachte die alleen Nederlandsch verstaat een vertaling van de in het Fransch gestelde processen-verbaal of verslagen van deskundigen te vorderen;

Aangezien echter dit artikel aan verdachte geen verplichting oplegt en slechts een vermogen toekent waarvan hij al of niet gebruik kan maken; dat dit artikel, indien verdachte van het toegekend vermogen geen gebruik maakt, niet ontslaat van de toepassing van de regelen die op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven;

Aangezien bijgevolg de twee verslagen van den deskundige eveneens, krachtens artikel 40, als nietig moeten beschouwd worden, vermits werd te kort gedaan aan den regel gesteld in art. 33;

Aangezien ter zitting, vóór den eersten rechter, noch getuige, noch deskundige gehoord werd, dat het bewijs van de feiten bijgevolg ter zake slechts kan blijken uit de processen-verbaal, en wel uit het gedeelte van de processen-verbaal dat geldig is;

Aangezien noch uit dit gedeelte, namelijk uit de ondervragingen van de beklagden, noch uit de behandeling van de zaak voor het Hof gedaan, genoegzaam gebl—eken is dat beklagden zich schuldig hebben gemaakt aan de feiten, zooals die in de dagvaarding werden omschreven;

Om die redenen :

Het Hof, beslissende op tegenspraak;

Gezien de art. in het bestreden vonnis vermeld en in het bijzonder de art. 11, 12, 16, 21, 22, 24, 31 tot en met 37, 40, 41, 42 van de Wet van 15 Juni 1935 en art. 211 van het Wetboek van Strafvordering;

Ontvangt de beroepen;

Doet het vonnis te niet, verklaart nietig de processen-verbaal, in zoover zij de in het Fransch gestelde vermeldingen hooger bedoeld, bevatten; verklaart eveneens nietig de niet in de taal van de rechtspleging gestelde verslagen van den deskundige;

Beslissende over de telastleggingen in de dagvaarding omschreven, verklaart deze niet bewezen, spreekt beklagden vrij, zonder kosten.

NOTA. — Het vonnis van den eersten rechter dat door dit arrest gewijzigd wordt, is gepubliceerd in «Rechtskundig Weekblad», van 18 April 1937, nr 31, kolom 210.

226

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 24 Maart 1937.

Voorzitter : M. De Baer.

Rechters : MM. W. Hallemans en J. Jageneau.

Pl. : Mrs Koll (Antw.), Janssen (Brussel), Bauchau (Antw.), Ladeuze (Brussel), R. Van Reeth, H. de Jongh en J. Schöller (Antw.).

AANSPRAKELIJKHEID. — POLDERS. — OVERSTROOMING. — VOORWAARDEN DER AANSPRAKELIJKHEID.

Het bestuur van een Polder is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt tengevolge eener overstrooming

wanneer het blijkt dat het de inkomsten, waarover het beschikte, niet in voldoende mate heeft aangewend voor het versterken en verhoogen der dijken. Deze aansprakelijkheid is des te stilliger wanneer het blijkt dat in de vorige jaren de tijd van den stroom een steeds hooger peil heeft bereikt en er een twaantal jaren tevoren reeds een minder erge overstroming heeft plaats gehad.

Het bestuur van een Polder is niet uitsluitend gehouden tot het behartigen van zuiver landelijke belangen, doch eveneens tot de bescherming van alle ondernemingen, ook industriële, die door overstroming worden bedreigd.

Sté Anglo-Belge pour la fabrication des Vernis Anglais
t/ De Polder van Hoboken en cons.

Gezien de stukken des gedings en namelijk het deskundig verslag der HH. Vierendeel, Zaenen en Toint, regelmatig neergelegd;

Gezien de wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de vraag ingeleid bij exploit van deurwaarder... dd... geregistreerd, ertoe strekt te hooren verklaren :

de derde verweerster, dat zij fouten en nalatigheden begaan heeft in de uitoefening van de haar toegekende macht als agent van den Belgischen Staat, vierden verweerder, en bijgevolg te hooren zeggen dat het vonnis haar met de drie andere verweerdens zal gemeen zijn; de vierde verweerder, zich te hooren verantwoordelijk verklaren voor de stofelijke gevolgen voortgesprongen uit de fouten van zijn gelastigde, derde verweerster, begaan; eerste, tweede en vierde verweerdens zich te hooren veroordeelen om gezamenlijk en hoofdelijk of de eene bij gebreke aan den anderen, aan aanlegster te betalen, de som van fr.... met intresten en kosten hierin begrepen deze van het deskundig verslag;

Aangezien aanlegster betoogt dat haar eigendom tegen het wassen van de Schelde hoefde beschermd te worden door verdedigingswerken, waarvan de bouw, herbouw en onderhoud ten laste zijn van eerste verweerster, het Polderbestuur van Hoboken, en dat de overstroming welke op 23 November 1930 plaats had tengevolge van het doorbreken van den grooten dijk te wijten is aan den slechten staat van onderhoud en aan de onvoldoende hoogte van dezen dijk.

Ten aanzien van het Polderbestuur :

Aangezien eerste verweerster zich op de scheiding der Rechtsmachten beroept om te zeggen dat de actie tegen haar niet ontvankelijk zou zijn;

Aangezien, zoo de Polderbesturen dienen beschouwd te worden als openbare inrichtingen, zij nochtans niet ontsnappen aan de gewone beginselen der verantwoordelijkheid en aansprakelijk zijn voor alle schending van burgerlijke rechten door hunne fout of nalatigheid (Bruss. 11 Juli 1934, J. T. 1934-393, Cass. 5 Nov. 1920, Pas. I. 193);

Aangezien op de Polderbesturen de verplichting rust te strijden tegen de waters en de gronden te beschermen tegen overstroming; dat deze voorafbestaande wettelijke zending niet vatbaar is voor administratieve beslissing of interpretatie doch

noodzakelijkerwijze met zich brengt de verplichting doelmatige dijken te behouden volgens hunne bestemming;

Aangezien eerste verweerster betracht dat zij, uit den aard zelf van hare instelling, alléén gehouden is tot bescherming van landelijke belangen;

Aangezien, alhoewel deze thesis in verschillende gevallen als zeer eerbiedwaardig voorkomt, de Rechtbank haar toch niet toetreden kan, dat de vraag niet steunt op betwistingen of verplichtingen eigen aan de Polderbelangen van partijen doch op de algemeene beginselen der verantwoordelijkheid; dat art. 1382 en volgende van het B. W. geen onderscheid maken naar gelang de hoedanigheid der personen doch alleen nopens de fout, de schade en hun innerlijk verband;

Aangezien dan ook de wijze waarop een Polderbestuur hare inkomsten regelt hetzij door het heffen van een «geschot» volgens de oppervlakte van den grond, hetzij volgens de cadastrale waarde der bezittingen van de gelanden, hetzij op andere wijze, buiten beschouwing moet blijven en geen invloed kan hebben op de beoordeeling van eene fout en dezer gevolgen;

Aangezien eerste verweerster, zich steunend op een wellicht oud gebruik doch op geene wetsbepaling, beweert dat een Polderbestuur niet zou gerechtigd zijn zijne belastingen te innen, anders dan volgens de oppervlakte; dat nochtans steeds aangenomen werd dat de Polders vrijelijk en soeverein alle noodige taksen kunnen opleggen en verdeelen (Schramme, Polders p. 204, wet 16 Sept. 1807, art. 26; Dekreet 11 Jan. 1811, art. 113; Grondwet, Cass. 8 Mei 1863, Pas. I. 312 en advies van Proc. gen. Leclercq, Cass. 21 Dec. 1876, Pas. I. 129); dat niets haar belet deze verdeeling te regelen in verhouding met het min of meer grooter belang der eigendommen, hunne waarde, hunne nabijheid van het gevaar, enz.;

Aangezien uit al deze beschouwingen volgt dat de instelling der Polderbesturen het openbaar belang beoogde, waarin begrepen zijn de door de overstroming zoo ernstig bedreigde algemeene veiligheid en gezondheid, zonder onderscheid van welken aard ook;

Aangezien, zoo, historisch gesproken, de Polders in vroegere tijden, bij gemis aan industrie, alleen betrekking hadden op landelijke bezittingen, dit niet wegneemt dat de verplichtingen van de Polderbesturen een algemeen karakter gehad hebben of kunnen gehad hebben;

Aangezien inderdaad, de wetgever wel degelijk de bescherming van alle goederen voor oogen had, en namelijk de bewoningen : zie Arrêté du Prefet du Département de l'Escaut, 19 Messidor an VIII, waarvan Schramme zegt : «Cet arrêté... est intéressant à noter comme genèse du décret organique de 1811 attendu que les réparations nécessaires aux digues... ont été négligées et n'ont pas été faites pendant cinq ans...; considérant que la conservation d'une étendue aussi considérable des pays les plus productifs de l'Europe, des habitations et de la vie des laborieux et industriels habitants...

commande des mesures promptes et efficaces». Instruction du maître des requêtes M. Maillard, aux Directeurs des Polders (1811)... «Les lois... dont les sages et prévoyantes dispositions avaient assuré la conservations des digues protectrices de vos propriétés et de la *contrée*, s'étaient nécessairement relâchées, quelques unes mêmes étaient tombées en desuétude... Les trois sections dont se compose le titre II (du Décret de 1811) ont pour but :

1°) d'assurer l'entretien perpétuel des digues, en prévenant ou réparant les dommages qu'occasionnent la négligence de quelques directions;

2°) d'établir le mode de recouvrement des fonds que le gouvernement par suite de cette négligence, pourrait être obligé d'employer pour conserver non *seulement le Polder* mal entretenu, mais également les terrains qui se trouvaient menacé par la rupture d'une digue;

Aangezien Schramme (bl. 126) het voorwerp en de zending der Polders samenvat in de bewoordingen «veiller à la salubrité publique, garantir la sûreté des communications et tout ce qui a rapport à la *propriété, à l'agriculture, au commerce, à l'industrie et à la navigation*;

Aangezien, als men nagaat, dat in het op 25 Nov. 1928 en op 23 Nov. 1930 overstroomde gebied, niet alléén talrijke en belangrijke fabrieken gelegen zijn, doch ook meerdere werkmanswoningen en particuliere woningen, waarvan er een (hoeve Carremans) gansch weggerukt werd, en dat volgens plan der deskundigen in 1930 de overstrooming sommige straten van Hoboken en het Gasthuis genaakte, het dan moeilijk aan te nemen is dat alléén landelijke belangen en niet deze der inwoners zouden moeten beschermd worden; dat er overigens ook een staats-spoorweg loopt, welke door de overstrooming voorbijgestoken werd; dat 2e verweerster, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, belangrijke werkhuizen heeft ingericht aan den voet zelve van den dijk, evenals andere nijverheden;

Aangezien al deze inrichtingen en personen terecht mochten rekenen op de verzekering van hunne veiligheid, en niet konden verwachten dat tot tweemaal toe de onvoldoende weerstand der dijken eene ramp zoude teweeg brengen;

Aangezien het praktisch als onmogelijk voorkomt al deze instellingen, woningen, straten, enz., gestadig aan op te hoogen naarmate de tijd der Schelde zal gaan stijgen, of ook naarmate de zorgeloosheid van een Polderbestuur zou toenemen; dat, integendeel al de oude verordeningen en octrooien gewagen van het verzwaren der dijken ten einde ze te brengen «in haar behoorlijke grootte en de hoogte tot verzekerdheid van den lande (zie Dieleman : eene belangrijke bladzijde in de geschiedenis van het Zeeuwsche dijkrecht, bl. 14, 15, 26, enz.);

Aangezien het van geen belang is te weten of de benadeelden al dan niet deel uitmaken der gelanden van den Polder wanneer het gaat over tekortkomingen aan de verplichtingen van openbaar belang tegenover iedereen zonder onderscheid;

Ten aanzien van de tweede verweerster, Naamlooze Maatschappij der Belgische Spoorwegen :

Aangezien de N. M. der Belgische Spoorwegen een middel van niet ontvankelijkheid afleidt uit de omstandigheid dat zij, als opvolgster der Mij Aciéries d'Anvers bij akte van notaris Vekemans te Hoboken, d.d. 30 Maart 1899, alleen ten overstaan van eerste verweerster ertoe gehouden was den onderhoud van den verkochten dijk op haar te nemen en verantwoordelijk te blijven voor de gevolgen van den slechten onderhoud;

Aangezien, daar waar het gaat om schade voortvloeiende uit een quasi delikt deze clausule in hare algemeene bewoordingen ook geldt tegenover derden, en dat derhalve de vraag toch wel ontvankelijk is; het wordt terloops hier aangestipt dat het Polderbestuur dus de werkelijkheid eener verantwoordelijkheid bij gemis aan onderhoud van den dijk, heeft ingezien;

Aangezien, echter, zoo de dijken van een Polder niet buiten den handel zijn, zij nochtans belast zijn met eene erfdienstbaarheid van openbaar belang en dat het een Polderbestuur niet behoort afstand te doen van hare wettelijke verplichtingen bij middel van verkoop (Gent, 2 Juli 1902, P. P. 1903-1091, Antwerpen, 23 Juni 1932, Brussel, 11 Juli 1934);

Aangezien, in die omstandigheden de N. M. der Belgische Spoorwegen ook niet de bewaring heeft in den zin van art. 1384 doch alleen het genot, en dat derhalve de vraag tegen haar niet ontvankelijk is;

Ten aanzien van derde en vierde verweerders, Bestendige Deputatie en Belgischen Staat :

Aangezien de Bestendige Deputatie der Provincie Antwerpen doet gelden dat hare bevoegdheid op beperkende wijze vastgesteld is en zij derhalve niet gelast is met het beheer noch den onderhoud van Polderdijken;

Aangezien echter de machten van den door het keizerlijk Dekreet van 1811 aangestelde «maître des requêtes» overgegaan zijn op de Bestendige Deputatie ingevolge de wetgeving van het Hollandsch Bewind (1815-1830) namelijk de administratieve voogdij en het toezicht over de Polderbesturen (Schramme, blz. 220, Brussel, 3 Juli 1863, B. J. XXII, blz. 129; Brussel, 2 Mei 1870, B. J. 1870-666); dat art. 113 der Grondwet de gansche Polderwetgeving gehandhaafd heeft en dat sedertdien nog geene wetgeving tot stand gekomen is over deze belangrijke stof, doch wel een wetsvoorstel (Kamer Volksvertegenwoordigers, zitting van 28 Jan. 1932) hetwelk uitdrukkelijk de medewerking der Bestendige Deputatie behouden heeft en in feite de prerogatieven van de «maître des requêtes», luidens art. 6 van het Keizerlijk Decreet, overbrengt op de Bestendige Deputatie;

Aangezien de imperatieve bewoordingen van dit art. 6 aan de Bestendige Deputatie het recht toekent de noodige werken die zouden verwaarloosd worden, uit te voeren voor rekening van de Regeering; dat de Bestendige Deputatie en Belgische Staat zoodanig van deze principen overtuigd zijn dat zij reeds vroeger het noodig geacht hebben her-

haaldelijk aan te dringen bij een nalatig Polderbestuur tot uitvoering van werken en dat zelfs de Belgische Staat gebruik maakte van zijne macht om betaling op te vorderen der alzo uitvoerde werken, ten koste van gezegd Polderbestuur (Brussel, 8 Juli 1863, B. J. XXII, blz. 129);

Aangezien nochtans de vraag rijst of er in hoofde der Bestendige Deputatie een voorafbestaande verplichting is en of aanlegster bijgevolg tegenover haar een burgerlijk recht bezit, waarvan de krenking aanleiding geeft tot vergoeding;

Aangezien, ten tijde van het Keizerlijk Regiem, de macht van de «*maître des requêtes*» van zeer ingrijpenden aard was, doch dat ook, zonder twijfel, een plichtverzuim van dezen ambtenaar een even krachtadigen als eenvoudigen maatregel zou hebben uitgelokt;

Aangezien, echter in feite, wegens de menigvuldige en uiteenlopende bezigheden der Bestendige Deputatie en haar eigen inrichting, dit gedeelte der macht van den «*maître des requêtes*» te loor gegaan is, en dat de tusschenkomst der Bestendige Deputatie ten huidige dage wel als eene wettelijke verplichting kan beschouwd worden, doch dat de uitoefening van dit recht van toezicht praktisch zeer bemoeilijkt is;

Aangezien het al dan niet gebruik maken van dit recht of de verwaarloozing van dezen plicht in het belang van den Staat of van het gemeenebest in deze aangelegenheden niet kenschetsend genoeg is, om ze om te zetten in eene veroordeeling tot schadevergoeding;

Aangezien de Belgische Staat derhalve ook met de Bestendige Deputatie, haar agent, dient buiten zake gesteld;

Ten aanzien der feiten :

Aangezien de groote omvang en de uitgestrektheid der overstromingen reeds op zichzelf kenschetsend zijn en moeten doen uitschijnen dat het zeker niet is om tot dit resultaat te komen, dat de wetgever de verdediging der eigendommen aan de Polderbesturen heeft toevertrouwd, en hun uitzonderlijke machten heeft toegekend; dat de handelwijze van eerste verweerster niet vrij te pleiten is van eene zware nalatigheid; en dit des te meer daar de feiten zich in 't algemeen hebben voorgedaan op dezelfde plaats als in 1928 en, meer in 't bijzonder, een der dijkbreuken gebeurde daar waar de dijk hersteld was;

Aangezien blijkt uit het deskundig verslag, dat er zich twee dijkbreuken van 16-18 m. voordeden in het gedeelte der N. M. van Belgische Spoorwegen en eene groote breuk van 120 m. in het gedeelte van eerste verweerster; dat de oorzaak te wijten is aan de onvoldoende hoogte der dijken en het overloopen der waters van de kruin der dijken, welke alzo ook langs den binnenkant aangetast werden; dat er talrijke denivellaties bestonden in de dijken evenals spleten welke de inzijselingen van het water bevorderden;

Aangezien de door de deskundigen bedoelde groote en lange spleten niet de kleine barsten zijn waarop eerste verweerster zinspeelt en welke voort-

komen van de droogte en den kleiachtigen aard van den grond;

Aangezien de onvoldoende en onregelmatige hoogte der dijken voor noodzakelijk gevolg moeten hebben het overloopen van water bij iedere uitzonderlijk hooge tij en bij ongunstige omstandigheden van wind en weer;

Dat hier, volgens de experten, geen sprake is van dijk of overval eigen aan de provincie Zeeland;

Aangezien het er ten slotte op aankomt te weten of, zooals verweerders het in ondergeschikte orde pleiten, eene tij zooals deze van 23 November 1930 dient gerangschikt te worden onder de gevallen van heikracht;

Aangezien de Polderbesturen, beter dan wie ook, de geweldige kracht van hunnen stroom kennen: evenals de gestadig aan hooger wordende tijen; dat, alhoewel dit laatste feit wellicht niet voldoet aan het begrip: wetenschappelijke wet, bij gemis aan voldoende verklaring der oorzaken en der noodzakelijke gevolgen, het zich nochtans met eene onweerstaanbare kracht aan de waakzaamheid der Polderbesturen opdringt;

Aangezien bij iedere overstroming vastgesteld werd, sedert bijna eene eeuw, dat de tij eene klimmende lijn opging;

Aangezien overigens de groote bezorgdheid der Staten steeds geweest is het verzwaren en verhoogen der dijken en kaaien, doch dat hiertegenover komt te staan dat, zooals Dieleman (bl. 11) het zegt: «Al de eeuwen door is het gezien dat na een watervloed regelingen werden getroffen om te voorkomen dat dezelfde redenen andermaal het land aan overstromingen bloot zouden kunnen geven. Al de eeuwen door is het tevens gezien dat er dan, zelfs van de zijde der meest belanghebbenden, verzet kwam. Zeker kwam dit voort uit de gedachte: Het zal zich zoo spoedig niet herhalen, terwijl het particulier belang der eigen beurs vaak zwaarder woog dan 't algemeen belang»;

Aangezien echter, in casu, de ramp van 1930 zich wel spoedig voordeed en namelijk na een tusschenruimte van slechts twee jaar terwijl reeds op 12 Maart 1906 het peil, evenals op 25 November 1928, 7 m. 15 bereikte;

Aangezien nu, zoo het rythme dezer uitzonderlijke en stormachtige watervloeden niet gekend is, dit niet toelaat de watervloeden zelf als heikracht te doen doorgaan, in eene streek waar zij een niet te miskennen verschijnsel uitmaken, waartegen de dijken juist moeten bestand zijn;

Aangezien het begrip «heikracht» medebrengt, een niet te voorzien en onweerstaanbaar verschijnsel (art. 1148) dat deze vereischten ter zake niet verenigd zijn;

Aangezien de deskundigen stellig een verband van oorzaak tot gevolg vinden in de onvoldoende hoogte der dijken waarvan de kruin naar hunne meening minstens 0.75 m. de hoogste gekende tij moet te boven gaan;

Aangezien, zelfs zonder dit ideaal te willen opleggen, het dan toch aangewezen was het te benaderen; dat echter op zeer talrijke plaatsen de hoog-

te niet eens het peil benaderde, door het water bereikt, en soms zelfs niet het peil van vroegere tijden;

Aangezien, alhoewel de wind een doorslaanden invloed uitoefend op de uitwerking van den vloed, hij nochtans minder groote snelheid bezat (88 Km. per uur op 23 Nov. 1930) dan in 1916 (101 Km.); dat bijgevolg ook dit niet kan gelden noch als heilkracht noch als eenige oorzaak der ramp;

Aangezien nu wel theorieën worden vooropgezet door verweerders volgens dewelke «de indijking» geene oplossing zou zijn;

Aangezien het misschien wel mogelijk is de overdreven indijking te vermijden bij middel van aflossingspolders mits hiervoor dan de noodige maatregelen te treffen, doch dat het daar waar deze polders niet voorzien zijn, de toestand moet onder de oogen genomen worden zooals hij zich in werkelijkheid voordoet en onderzocht door de deskundigen, namelijk in overeenstemming met de bestaande wetgevingen; dat evenzoo de locale omstandigheden alléén moeten besproken worden, hetgeen de vergelijking met de jongste overstromingen van de Mississippi en de Ohio uitsluit;

Aangezien ook luidens art. 1384 B. W. eerste verweerder aansprakelijk kan gesteld worden wegens de gebreken aan de dijken waarvan zij de bewaring heeft in het algemeen belang en des te meer na de zoo ernstige verwittiging van Nov. 1928;

Aangezien uit het deskundig verslag het besluit kan getrokken worden zonder tot eene bijvoeglijke expertisie over te gaan, dat, moesten de dijken in behoorlijken staat behouden en onderhouden geweest zijn, de gevolgen van een watervloed niet tot eene ramp zouden geleid hebben;

Aangezien het ten slotte wel meldenswaard is dat het onderhoud der dijken zeker niet het voornaamste doel van eerste verweerder schijnt geweest te zijn, daar het blijkt uit de jaarlijksche balansen dat er sedert 1901 zeer aanzienlijke sommen, voortkomende van verkoop of onteigening, onder de gelanden werden verdeeld, terwijl de uitgaven voorzien voor onderhoud van den grooten dijk, als bespottelijk gering voorkomen;

Aangezien nochtans, luidens art. 5 van het Keizerlijk Decreet de inkomsten der Polders en zelfs de waarde van den grond bij voorrecht verbonden zijn aan al de kosten van onderhoud, herstelling en heropbouw der dijken;

Aangezien eerste verweerder dus wel over aanzienlijke geldmiddelen beschikte tengevolge van de industriele bestemming harer bezittingen, dat zij dan ook begrijpelijker wijze dit industrieel karakter heeft vooropgezet wanneer het ging over onteigening voor algemeen nut, hetgeen dan ook aangenomen werd door het Hof (Brussel, 19 Juli 1901, B. J. 1734); dat zulks eens te meer bewijst dat er van de oorspronkelijke «landelijke bestemming niet veel is overgebleven»;

Aangezien het bij missing is dat de Provincie Antwerpen besluiten heeft genomen, daar alleen de Bestendige Deputatie als agent der Centrale macht

in zake geroepen werd; dat er bijgevolg niet rechtgesproken werd over deze besluiten;

Aangezien de schade niet besproken werd doch voorbehouden;

Om deze redenen :

Alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Zegt voor recht dat de eerste verweerder, het Polderbestuur, verantwoordelijk is voor de schade geleden door aanlegster tengevolge van de overstroming van 23 November 1930;

Verklaart de vraag niet ontvankelijk tegenover tweede verweerder; verklaart de vraag ontvankelijk tegenover derde en vierde verweerders doch ongegrond, wijst aanlegster er van af;

Verzendt partijen naar de zitting op dewelke zij door de naartigste partij zal teruggebracht worden om er besloten te worden nopens het bedrag der schadevergoeding;

Veroordeelt eerste verweerder tot de nog toe gerezen onkosten, hierin begrepen de kosten van kortgeding, de kosten van eereloon van de heeren Vierendeel, Zaenen en Toint.

Veroordeelt aanlegster tot de kosten tegenover 2e, 3e en 4e verweerders.

227

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN
(Zetelende in Handelszaken)

10 December 1936.

Alleenzetelend Rechter : M. Meulemans, Voorzitter.
Pleiters : Mrs De Cocq q.q. en Eysermans.

FAILLISSEMENT. — IN BETALINGGEVING DOOR TERUGNAME VAN VERKOCHTE WAREN. — NIETIG.

Wanneer een gefaillerde aan een schuldeischer een gedeelte der van hem gekochte koopwaren in betaling teruggeeft, is zulke betaling nietig. Zulke betaling, niet in geldspecieën gedaan toont duidelijk aan dat de schuldeischer op dit oogenblik kennis had van de staking van de betalingen. (Art. 445).

Curator Faillissement Salvo t/ Henderyckx.

Gezien het proces-verbaal van onderzoek naar de echtheid der schuldvorderingen van 6 Februari 1936;

Aangezien de schuldeischer Henderyckx, zijn aanvaarding vraagt in het passief ten chirographairen titel voor een bedrag van 919,80 fr.;

Aangezien volgens factuur van 12 October 1935, deze schuldeischer voor 3119,80 fr. koopwaren geleverd heeft aan den gefaillerde;

Aangezien de schuldeischer een betaling van 1200 frank op afkorting ontving den 30 October 1935; dat de geldigheid van deze betaling niet kan betwist worden vermits de curator niet bewijst dat op dit oogenblik de schuldeischer kennis had van den staat van staking van betaling;

Aangezien in begin 1936 de gefailleerde aan den schuldeischer, sommige koopwaren van hem gekocht, teruggaf om door deze in betalinggeving zich te kwijten tot een bedrag van 1000 frank;

Aangezien deze betaling, die niet in geldspeciën gedaan werd, nietig is en duidelijk aantoonst dat de schuldeischer toen kennis had van de staking van betaling; (Art. 445-446 wet van 18 April 1851);

Aangezien de niet betaalde roerende voorwerpen niet mogen teruggenomen worden in geval van faillissement;

Aangezien dus te recht de curator vraagt een som van 1000 frank te betalen aan de massa van het faillissement;

Aangezien er zal beslist worden over de vraag tot aanvaarding in het passief, nadat deze betaling zal gedaan zijn;

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelende in handelszaken, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart de betaling gedaan den 30 October 1935 geldig; verklaart ongeldig het in betaling geven van koopwaren; veroordeelt de schuldeischer Henderyckx aan de massa van het faillissement te betalen een som van 1000 frank, de waarde dezer koopwaren vertegenwoordigende;

Verzendt het overige van de vraag tot aanvaarding ingesteld door den schuldeischer, naar de terechtzitting van 24 December aanstaande, op welken datum de betaling zal moeten gedaan zijn;

Kosten ten laste van de massa.

228

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 14 December 1936.

Referendaris: M. Schoonen.

Pl.: Mrs Boucherij loco Delwaide en Goethals.

REKENING-COURANT. — REKENING VAN CREDIET EN DEBIET. — HANDELAAR. — INTREST OP INTREST. — ART. 1154 B. W.

- I. Het feit dat een persoon geen handelaar meer is blijft zonder invloed op het karakter van de vroeger gepleegde handelsverrichtingen die in een rekening-courant werden opgenomen en die aan deze rekening-courant hun handelskarakter over dragen alhoewel deze operatie een schuldvernieuwing uitmaakt.
- II. Het verschil tusschen rekening-courant en een eenvoudige rekening van debiet en crediet bestaat hierin dat in een rekening van debiet en crediet volgens het gemeen inzicht van de partijen iedere schuldvordering die aan de eene toekomt afzonderlijk en individueel dient gekweten te worden terwijl in een rekening-courant de contracteerende partijen de verplichting aannemen de individualiteit hunner wederkeerige schuldvordering te doen verdwijnen en te veranderen in artikels van debiet en crediet zoodat alleen het saldo dat er uit voortspruit eischbaar wordt.
- III. De rechtspraak neemt gewoonlijk aan dat art. 1154 van het B. W. niet toepasselijk is op de rekening-courant.

N. V. Antwerpsche Kinderwagenfabriek t/ Ketelbuters.

Gezien de geregistreerde dagvaarding op 16 Juni 1936 beteekend, ertoe strekkende verweerder te doen veroordeelen om aan aanlegster te betalen de som van 17.295,35 frank, zijnde het zoogezegd verschuldigd saldo eener rekening-courant met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Aangezien verweerder inroept dat hij sinds 1930 geen handelaar meer is en dat de Rechtbank van Koophandel bijgevolg niet bevoegd is om over het geschil te beslissen;

Aangezien het uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat verweerder met aanlegster tot in het jaar 1935 zaken deed; maar dat vanaf 1930, alle leveringen comptant gebeurden alswanneer er voor de gedane leveringen vóór 1930 eene mondelinge overeenkomst bestond van rekening courant en bleef bestaan tot nu toe.

Dat het vaststaat dat de onderscheidene afrekeningen vóór 1930 opgenomen werden in deze rekening-courant;

Dat alhoewel zulke operatie een schuldhernieuwing uitmaakt, het feit dat verweerder geen handelaar meer is zonder invloed blijft op het karakter van de door hem vroeger gepleegde handelsverrichtingen die in de rekening-courant opgenomen werden en die aan deze rekening-courant hun handelskarakter overdragen (zie Fredericq, Droit Commercial, T. I. n° 550 en 552);

Aangezien verweerder in tegenstrijdigheid met zijn eigen mededeeling van 27 April 1935 waar hij vermeldt: « je me déclare d'accord avec votre extrait de compte courant se cloturant par 19.687,35 francs en votre faveur, nu beweert, dat er nooit eene rekening courant bestaan heeft maar wel alleen eene eenvoudige rekening van « debiet en crediet »;

Dat het verschil tusschen het een en ander hierin ligt, dat volgens het gemeen inzicht van de partijen, in het tweede geval iedere schuldvordering die aan de eene toekomt afzonderlijk en individueel dient gekweten te worden als wanneer in het eerste geval (eenvoudige rekening-courant) contracteerende partijen de verplichting aannemen van de individualiteit van hunne wederkeerige schuldvorderingen te doen verdwijnen van deze te veranderen in artikels van debiet en van crediet zoodat het saldo dat eruit voortspruit slechts eischbaar wordt;

Dat verweerder niet kan loochenen en dat het daarbij uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat partijen wel het eens waren om de zaken te behandelen zooals in het tweede geval;

Aangezien aanlegster terecht met de volle toestemming van verweerder een intrest van 7 t. h. aangerekend heeft, dat die intrest niet overdreven was in de vorige jaren, noch is en zeker niet als woekerintrest kan beschouwd worden;

Aangezien verweerder ook aanvoert dat aanlegster ten onrechte de intresten aanrekent, wat slechts in zekere door artikel 1154 van het Burgerlijk Wetboek aangestipte omstandigheden geoorloofd wordt;

Dat verweerder slechts beweert maar niet bewijst dat er in de jaren 1930 en 1931 intresten aangere-

kend werden op de intresten die niet over een gansche jaar liepen;

Dat op 27 April 1935 verweerder uitdrukkelijk verklaard heeft het eens te zijn met de afrekening van de vorige jaren in kapitaal en intresten;

Dat daarenboven de rechtspraak gewoonlijk aanneemt dat art. 1154 van het B. W. volgens hetwelk de intresten van een kapitaal slechts intresten kunnen opbrengen dan wanneer zij ten minste verschuldigd zijn voor een gansch jaar, niet toepasselijk is op de rekeningen-courant;

Aangezien verweerder niet bewijst, dat de rekening van aanlegster vergissingen bevat, dat indien op een zeker oogenblik aanlegster toestond hare schuldvordering tot circa 12.000 frank te herleiden, zulks alleen onder voorwaarde moest geschieden, dat er in eens een bedrag van 5.000 frank zou afbetaald worden; dat partijen deze overeenkomst niet troffen;

Dat in deze omstandigheden het gevorderde bedrag wel degelijk verschuldigd blijkt;

Dat hij daarbij verschillende bepaalde voorstellen heeft gedaan tot delging zijner schuld vastgesteld door de rekeningen-courant die nu nog open blijft;

Aangezien verweerder vraagt de geheele schuld te mogen kwijten met maandelijksche betalingen van 200 fr. in plaats van 300 fr., zooals hij het vroeger gedaan heeft in volledig akkoord met aanlegster; dat hij beweert 65 jaar oud te zijn, ongelukkig in zaken en geen hooger maandelijksch bedrag dan 200 frank te kunnen storten;

Dat, indien de Rechtbank het voorstel van verweerder zou aanvaarden, aanlegger meer dan 85 maanden of meer dan acht jaar zou moeten wachten vooraleer de schuld gansch afbetaald zou wezen wat niet aannemelijk is;

Dat aanlegger verklaart zich met maandelijksche betalingen van 500 frank te vergenoegen mits een gedeeltelijke en onmiddellijke betaling;

Dat dit voorstel dient aangenomen en het behoort de betalingstermijnen toe te staan zooals het hieronder in het beschikkende gedeelte van het vonnis bepaald wordt;

Om deze redenen:

De Rechtbank, maakt melding dat de beschikkingen van artikelen 2, 30, 34, 36 lid I, 40 lid I, 64 en 68 der wet van 15 Juni 1935 werden in acht genomen voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging welke het vonnis voorafgaan;

Alle andere besluiten verwerpende, verklaart dat zij bevoegd is ratione materiae;

Veroordeelt verweerder om aan aanlegster te betalen de som van 17.295,35 fr. met de gerechtelijke intresten;

Verwijst verweerder in de kosten;

Laat de verweerder toe zich van bedoelde veroordeeling te bevrijden als volgt:

1000 frank op 15-1-1937; 1000 fr. op 15-2-1937; 1000 frank op 15-3-1937; 1000 fr. op 15-4-1937; en verder met maandelijksche afkortingen van 500 frank, te beginnen vanaf 15 Mei 1937;

Zegt dat de afkortingen brengbaar zullen zijn bij

Mter Delwaide, advocaat te Antwerpen, en dat bij gebreke aan betaling van een verschenen termijn het alsdan verschuldigd saldo onmiddellijk opvorderbaar zal worden;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar, behalve wat betreft de verwijzing in de kosten, niettegenstaande beroep en zonder zekerheidstelling ten beloope van 6.155,45 fr. en mits zekerheidsstelling voor het overige.

229

HANDELSRECHTBANK TE KORTRIJK (Kortgeding)

19 Maart 1937.

Voorzitter: M. Calewaert.

Referendaris: M. J. de Necker.

Pleiters: Mrs van Lennep en Vandermeersch.

ONEERLIJKE MEDEDINGING. — K. B. VAN 23 DECEMBER 1934. — VERBOD. — REEDS GESTELDE DADEN. — VERWITTIGING.

Een handelaar mag in kortgeding, in toepassing van het K. B. van 23 December 1934 enkel het verbod aanvragen in de toekomst nogmaals een reeds gepleegde daad te stellen. De Wetgever heeft het hervallen willen beletten na voorafgaande verwittiging.

N. V. X. t/ S.

Gehoord partijen...

Aangezien een handelaar enkel in kortgeding het verbod mag aanvragen in de toekomst nogmaals een reeds gepleegde daad te stellen.

Dat de Wetgever het hervallen heeft willen beletten, na voorafgaande verwittiging;

Aangezien de rechter geene daden mag verbieden welke verweerder niet gesteld heeft.

Om deze redenen:

(Zonder belang).

BIBLIOGRAPHIE

Mr. Willy VAN EECKHOUT. — Inleiding tot de verzekering. (Etablissements Emile Bruylants, Brussel.) 1937.

De schitterende opbloei van de Vlaamsche rechtsliteratuur in de laatste tijden kende nog geen boek over het verzekeringswezen. Het nieuw werk, dat Prof. Willy Van Eeckhout zoo pas laat verschijnen, vult op de gelukkigste wijze deze leemte aan.

Mr. Van Eeckhout is een beproefd werker voor onze Vlaamsche rechtsliteratuur. Reeds jaren vóór den oorlog gaf hij in samenwerking met Lodewijk Dosfel twee werken uit, het eene over de Belgische ongevallenwet, het andere over het Belgisch handelsrecht en beide hebben er heel wat toe bijgedragen de wetenschappelijke Nederlandsche rechtstaal in Vlaanderen op zoo breed mogelijke schaal te verspreiden. Daarbuiten schreef de heer Van Eeckhout een uitstekend Fransch werk over de verzekeringen, dat reeds een tweede op-lage beleefde.

Het nieuw werk, dat thans in de Nederlandsche taal wordt gepubliceerd, geeft de grondslagen van alle verzekering. Het is bedoeld als leerboek voor de hoogstudeenten die in onze rechtsfaculteiten den optie-cursus van verzekering volgen en de schrijver heeft op de voortreffelijkste wijze het doel bereikt dat hij zich gesteld had.

Het boek kenmerkt zich door een zakelijke en klare uiteenzetting van de principen en het geeft bij elk hoofdstuk een zeer uitgebreide bibliographie betreffende alle takken van het verzekeringswezen, zoodanig dat het uitermate geschikt is om de zelfstudie van de studenten te bevorderen. Wat zullen echter ook diegenen, die in de rechtspraktijk staan, voortdurend nuttig beroep kunnen doen op dit zoo degelijk werk.

Het eigenaardige van het boek is dat hier alle hoegenaamde takken van het verzekeringswezen synthetisch beschouwd worden en dat de groote lijnen, die aan de basis liggen van deze soms zoo ver uiteenlopende soorten verzekeringen, worden naar voren gebracht.

Na een eerste hoofdstuk gewijd aan de geschiedenis van het verzekeringswezen, worden de beginselen van de verzekering en de herverzekering toegelicht en wijdt de schrijver uit over den invloed der verzekering op het zedelijk, economisch en maatschappelijk leven, waar zij de sociale ongelijkheid verzacht, de familie verstevigt en de maatschappij bevrijdt van hulpverleening.

Dan komen de juridische grondslagen aan de beurt en de bondige bespreking van de verschillende verzekeringstakken, ingedeeld door den auteur in schadeverzekeringen, sommenverzekeringen en sociale verzekeringen.

De verdere hoofdstukken van het boek zijn gewijd aan de verzekeringstechniek en het besluit met een studie over de staatstusschenkomst in het verzekeringswezen.

Deze korte opsomming laat onmiddellijk den buitengewoon rijken inhoud dan dit werk vaststellen.

De Vlaamsche juristenwereld zal den schrijver zeer dankbaar zijn deze zoo te waardeeren bijdrage te hebben geschonken aan de Vlaamsche rechtswetenschap.

René Victor.

P. HAECK. — Le décès de l'Être Humain. — 1937. — Drukkerij Van den Broele-Ferrant, Brugge.

Wanneer men dit lijvig boek van 800 blz. ter hand neemt, staat men verbluft over het geweldig aantal juridische en administratieve vraagstukken, die verband houden met het overlijden van den mensch. De heer Haeck heeft het onderwerp werkelijk volledig uitgeput.

Men kent de uitstekende methode van dezen ijverigen schrijver door het zoo nuttig boek, dat hij liet verschijnen in 1932 over het huwelijk van vreemdelingen in België.

Dit nieuw werk strekt hem tot eer. Het is de vrucht niet enkel van een uitvoerige studie, maar tevens van een jarenlange praktische ondervinding, daar schrijver bureeloverste is bij het Gemeentebestuur van St Gilles.

In ons administratief recht bestond er nog geen werk van denzelfden aard en de menigvuldige vraagstukken, die verband houden met het overlijden en het begraven, lagen verspreid in talrijke algemeene werken en velerlei kleine studies of artikelen. Het is nu hier allemaal prachtig tezamen gebracht en vormt een bijdrage van blijvende waarde in de wetenschap van het administratief recht. De vraagstukken betreffende de vergunningen op de kerkhoven, het bouwen op de begraafplaatsen, het politierecht der kerkhoven, de ontgravingen, de

particuliere begraafplaatsen, de wetgeving op de lijkverbranding, het overlijden van militairen met de menigvuldige vraagstukken, die aan den dag zijn gekomen als gevolg van den oorlog, dat alles wordt uitvoerig onderzocht en bestudeerd aan de hand van de menigvuldige wettelijke bepalingen en koninklijke besluiten, van de omzendbrieven der openbare besturen en van de rechtspraak.

Het is een ontzaglijke som werk, dat op de meest verdienstelijke wijze tot een goed einde gebracht werd en dat ons wederom toont, welke geweldige rijke complexiteit het rechtsleven biedt, ook op dit terrein waarop begrijpelijkerwijze de aandacht van slechts weinigen zich wenscht te vestigen.

J. M.

INGEZONDEN BIJDRAGE

ARREST-BESLAG. Uitvoering tegen Erfgenamen.

Deze kleine bijdrage raakt in hoofdzaak de praktijk van de deurwaarders en meer bijzonder de deurwaarders van de kantons buiten de grootsteden.

Ze bedoelt te zijn een antwoord op de vraag: Is een arrest-beslag een akte van uitvoering? of is het een akte van bewaring, van behoud?

Sp. is schuldeischer van P. Bij vonnis gegeven door de boetstraffelijke rechtbank werd aan Sp. een schadevergoeding toegekend van 3.000 fr. te betalen door den betichte P. Het vonnis werd reeds in 1933 beteeekend aan den verwezene. Onmogelijk dit vonnis uit te voeren: P. was onvermogen en weigerde in der minne te betalen.

Voor een paar maanden overleed de moeder van den verwezene P. De schuldeischer vernam het niet. Nu de vorige week overleed als jongman de veroordeelde P. zelf en dit kwam ter oore van den creancier Sp.

Erfgenamen van P. zijn: zijn vader, zijn broer en zijn zusters. Allen meerderjarig. De nalatenschap van de moeder bestond in een som geld, in bewaar gegeven door de echtgenooten P. bij hun notaris.

Door het overlijden van moeder P. erfde de schuldenaar-veroordeelde samen met zijn vader en zijn broer en zusters in onverdeeldheid de neergelegde gelden bij den notaris. Tengevolge van het afsterven van den verwezene P. zelf gaat zijn aandeel in het actief (liggende gelden) over aan zijn wettige erfgenamen: vader, broer en twee zusters, maar gaat ook de schuld die de overledene P. verschuldigd was aan Sp. over op dezelfde erfgenamen.

De creancier staat dus tegenover deze laatsten voor zijn uitvoering.

Gelijk het gewoonlijk voorkomt, wendt de schuldeischer zich met zijn vonnis tot den deurwaarder van zijn kanton. De opdracht is kort en bondig: de hand leggen op het geld bij den notaris en spoedig handelen om te beletten dat de erfgenamen, bij het eerste onraad, de beschikbare som gaan wegnemen en ze door dit wegnemen onttrekken aan de macht van den creancier.

Wij, deurwaarders van de landelijke kantons, onder vinden zoo dikwijls dat ons ambt veel moeilijker is dan onze confraters uit de grootsteden het wel voorstellen. Onze buitenbevolking neemt het heel praktisch op: ze bezitten een vonnis, hun titel, de deurwaarder is de uitvoerder, de laatste schakel in de rechtsketting. Over wetsartikelen, over rechtsakten of over rechtspleging

wordt niet geredeneerd. Zij, de titeldragers, wijzen de «bron» aan waar de stof dient gezocht, om hun voldoening te geven, de deurwaarder moet maar zien hoe hij het klaar spint.

Wanneer de schuldeischer zich absoluut niet bekomert om het hoe, kan de deurwaarder soms heel veel kopbrekens hebben met dit kleine woordje hoe.

Hetgeen hierboven is voorgesteld is één uit de tientallen, waarvoor de deurwaarder aangewezen is op eigen verantwoordelijkheid te handelen.

Op eerste zicht lijkt de opgelegde taak tamelijk gemakkelijk, doch bij instudeeren van de verschillende mogelijkheden is de kwestie niet zoo eenvoudig.

Het recht, dat is de mogelijkheid voor Sp. als creancier te handelen tegen de erfgenamen van zijn schuldenaar P. wordt duidelijk bepaald door artikels 877 en 724 van het Burgerlijk Wetboek.

De tweede helft van het art. 877 B.W. remt echter de vlotte regeling van de proceduur: «de schuldeischers kunnen niettemin de tenuitvoerlegging van hun titels slechts vervolgen, acht dagen na de betekening...».

Hier dient de vraag gesteld: wat is een arrest-beslag? welk exploit is een «tenuitvoerlegging»? Is het eerste exploit te rangschikken in de categorie van uitvoering, kan het maar betekend worden acht dagen na betekening van den titel. En kan de betekening van het beslag onder derden maar gebeuren, acht dagen na betekening van den titel, zoo wordt de rechtspleging totaal nutteloos: de betrokken erfgenamen laten het beschikbare geld geen uur in bezit van den notaris. Die bevestiging steunt op ondervinding en is heel goed uit te leggen voor wien de levensopvatting kent van onze buitenmensen, vooral wanneer het correctioneel zaken betreft.

Wil de deurwaarder in zijn uitvoering gelukken, dan moet hij kost wat kost de gevaarlijke bocht omzeilen.

Ik heb gemeend de zaak op de volgende manier te bekijken:

Het beslag onder derden is tezelfdertijd een akte van bewaring, van behoud, dus voorbehoedend en een akte van uitvoering. *Bewaarend*: omdat door het beslag aan den derden bezitter, de betreffende gelden, sommen of voorwerpen vastgelegd worden, zoodat de schuldenaars niet meer bij machte zijn vrij te beschikken over deze gelden, sommen of voorwerpen. *Uitvoerend*: omdat het doel van de rechtspleging enkel is de vastgelegde waarden aan te wenden tot betaling van de vordering van den creancier-beslaglegger. Principieel is het arrest-beslag alzoo bewarend, als resultaat is het uitvoerend.

De proceduur omvat drie exploten:

1. — Het beslag onder derden (art. 559 W.B.R.);
2. — De betekening met dagvaarding aan den schuldenaar (art. 563 id.);
3. — De betekening aan den derde beslagene (art. 564 id.).

De sancties lezen we in art. 565 W.B.R.

Het eerste exploit, namelijk het arrest-beslag, betekend aan den notaris, houder van de gelden, is geen akte van uitvoering. Het is louter bewarend. En ik be-roep me hiervoor op het hoofdstuk zelf van ons Wetboek van Burgerlijke rechtspleging dat de proceduur regelt van arrest-beslag. Een beslag onder derden kan geldig zijn zonder vonnis voor titel. Een onderhandsche titel volstaat. Een betekening voorafgaandelijk of samen van dezen titel is niet geëischt, gelijk de betekening wel vereischt is voor een uitvoering. (Zie art. 583. W.B.R. art. 14 wat 15 Aug. 1854). Een arrest-beslag mag zelfs begonnen worden op beveldschrift van den rechter.

Als algemeen rechtsbeginsel mogen we aannemen dat vóór alle uitvoering of tenuitvoerlegging van een vonnis, de betekening ervan noodig is. Zoolang die betekening niet wettig geëischt wordt voor de geldigheid van een akte, is die akte geen «tenuitvoerlegging». Voor akten met bewarend karakter is geen betekening gevorderd. (Bewaarend beslag, zie R. W. 1931, kol. 256).

Dat het exploit van art. 559 W.B.R. geen «tenuitvoerlegging» is, kan nog afgeleid worden uit de gevolgtrekking: verklaart de rechtbank het beslag onder derden geldig, steunt die geldigverklaring op de inleidende dagvaarding (art. 563). Wordt de eisch tot geldigverklaring afgewezen, verliest het exploit van art. 559 alle verbintenis en alle juridisch uitwerksel.

Een andere vraag van belang duikt hier op: aan de eene zijde hebben we artikel 563 W.B.R. dat den beslaglegger verplicht te dagvaarden binnen de acht dagen, ten einde geldigverklaring; aan de andere zijde verbiedt art. 877 B.W. over te gaan tot tenuitvoerleggen, binnen de acht dagen die volgen op de betekening van den titel.

De redding ligt in het stellen van het exploit van dagvaarding: dit exploit wordt gedaan om te verschijnen binnen den tijd door de wet bepaald, zijnde acht vrije dagen. Juist gelijk we het doen, wanneer er verlenging van termijn bestaat uit hoofde van den afstand (art. 3 K.B. van 30-3-36), gelijk wij het doen wanneer we een vonnis, een grosse betekenen aan erfgenamen samen met het bevel in zake dadelijke uitwinning of in zake inbeslagneming van onroerende goederen, mogen we heel gerust inschuiven «na afloop van den termijn gesteld door artikel 877 B.W.», hetgeen de dagvaarding ten einde geldigverklaring van het beslag stelt als datum binnen de acht dagen, waarin het dient betekend en zijn aanvang, met betrek tot den termijn van verschijnen voor de rechtbank, na de acht dagen waarvan de erfgenamen genieten.

Als besluit: betekening van het vonnis Sp. aan de erfgenamen P. op denzelfden dag als het eerste exploit van beslag onder derden aan den notaris, houder der gelden. De volgende twee exploten volgen normaal.

Die wijze waarborgt aan den eischer het behoud van de inbeslaggenomen gelden of waarden, zonder vrees dat de notaris zich zal blootstellen de som af te geven.

Het kan misschien gebeuren dat de erfgenamen de aangevallen nalatenschap verwerpen, doch die omstandigheid heeft geen invloed op de voorbereidende actie.

L. V. H.

AFSTAND VAN ANKERS, ROEI- BOOTEN, enz.

Kunnen de eigenaars van zee- en binnenschepen afstand doen, in den werkelijken zin van het woord, van hun ankers, roeibooten, enz., welke zij in de dokken verloren?

Ziedaar de vraag waarvoor een oplossing dient gezocht.

* * *

Herinneren wij even de feiten: Meermalen gebeurt het dat, door een of andere omstandigheid, stoomers een of meerdere hunner ankers en dat lichters hun achterboot in de dokken kwijt spelen. Als de Stad kennis krijgt van de feiten worden, gelet op hare verplichtingen in zake instandhouding van de veiligheid der scheepvaart in de dokken en dus om erger onheil te voorkomen, de ankers opgevischt en de roeibooten

op 't droge gebracht, iets wat aanleiding geeft tot uitgaven, kunnende gaan van enkele tientallen tot meerdere duizenden frank. Als de eigenaars van oordeel zijn dat de waarde van anker of roeiboort overtroffen wordt door de kosten gevorderd door het stadsbestuur, wordt soms door hen verklaard dat zij afstand doen van anker of boot. Moet die afstand worden aanvaard?

* * *

Vestigen wij er onmiddellijk de aandacht op dat het verboden is gelijk welk voorwerp in de dokken te werven of het er in te laten vallen en vertoeven.

De gebruikers van de wegen te water, evenals die van de wegen te lande, zijn immers gehouden tot zekere voorzorgen opgelegd door de voorzichtigheid en de omstandigheden; zij hebben als verplichting gebruik te maken van de wegen derwijze dat hun verblijf geen gevaar oplevere voor de andere gebruikers en geen oorzaak van nadeel worde voor de Stad, verplicht die gevaren te voorkomen en eraan te verhelpen; zij moeten er inderdaad over waken dat door hun schuld de bevaarbaarheid over de dokken niet gevaarlijk worde of zelfs maar eenvoudig in gevaar gebracht.

De eigenaar van een voorwerp, dat de openbare wegen belemmert, is gehouden, in zijne hoedanigheid van eigenaar, het weg te nemen; de rechtspraak beslist dat het openbaar bestuur, hetwelk in de plaats van den eigenaar het voorwerp heeft doen wegnemen, een verhaal heeft tegen hem, de belemmering moge al dan niet het gevolg zijn van een geval van heikracht (Verbreking, 9 Juli 1892; Handelsrechtbank van Antwerpen, 31 Januari 1908; 17 Juli 1908; 31 Maart 1909; 8 Juni 1923; 20 November 1923; Politie rechtbank van Antwerpen, 10 April 1923, bevestigd op verzet en in beroep).

Er moge dus ter zake al of niet wettelijke verplichtingen bestaan, zeker is het dat het aan een schip, dat een bijhoorigheid (anker, roeiboort, enz.) verloor, behoort onmiddellijk de noodige maatregelen te treffen om tot de berging over te gaan (arrest van het Beroepshof van Brussel, dd. 6 November 1935 in zake kap. Cromer, ss. «Felspar»: ambtelijk bergen van een anker; verschenen in «La Belgique Judiciaire», kol. 216, van 1937).

Dat de stad Antwerpen er belang bij heeft te waken over de instandhouding van de veiligheid der scheepvaart in de dokken vloeit voort uit de verantwoordelijkheid welke te haren laste kan gelegd worden, bij schade opgelopen door schepen, welke in aanraking komen met drijvende hindernissen of voorwerpen welke zich op den bodem van de dokken bevinden; zie het arrest van het beroepshof van Brussel van 11 Juli 1924 en het arrest van het verbrekingshof van 18 Maart 1926, in zake kapitein Foxwell tegen de stad Antwerpen, van welk schip de schroef beschadigd werd door in aanraking te komen met assche, door een ander schip in de dokken uitgestort. («Jurisprudence du port d'Anvers» 1924, blz. 104 en 1926, blz. 32).

Om kort te gaan: Er werd in laatsten aanleg beslist dat de zekerheid van het verkeer in de dokken het wegnemen omvat van ieder voorwerp van aard schade te berokkenen aan schepen. Als assche inderdaad de oorzaak kan zijn van schade, dan is dit vast en zeker ook het geval met ankers, drijvende voorwerpen, enz.; het is dus heel terecht dat de stad Antwerpen de bergingswerken van achtergelaten voorwerpen (of zelfs opzoekingen naar in de dokken verloren voorwerpen: zie arrest kap. Cromer, ss. «Felspar») doet uitvoeren op kosten, risico en perikel van degenen welke zich in overtreding stellen. Een nautische noodzakelijkheid kan hem van die verplichting niet ontheffen.

Bij toepassing van dezen stelregel heeft de handelsrechtbank o. m. 1 September 1924 (Jur. d'Anvers, 1925, blz. 291) beslist:

«Attendu que l'obligation des propriétaires d'un bateau et d'un chargement sombrés de procéder au relèvement, leur incombe en leur qualité de propriétaires d'objets encombrant le domaine public (hier: de dokken van Antwerpen), et ce indépendamment de toute faute;

» Attendu que la ville, agissant à défaut de De Buschere et de la société Sœurs Roland Sottiau & Cie, a fait procéder au relèvement au prix de 4.000 francs pour le bateau et de 7940 francs pour le chargement; qu'elle ne justifie pas de ce qu'il y aurait solidarité entre les défendeurs, et que ceux-ci ne sont donc tenus de rembourser à la ville que les montants déboursés par celle-ci, respectivement pour chacun d'eux... ».

* * *

Smeesters en Winkelmolen zeggen desaaangaande (Droit maritime et droit fluvial, 1929, nr 116):

«L'obligation d'enlever l'épave d'un navire coulé dans les eaux territoriales, dans un fleuve, dans un bassin ou dans toute autre partie du domaine public, dérive de la loi. C'est la loi qui impose au propriétaire l'obligation de curer le lit du fleuve ou de la voie navigable.

» C'est une obligation légale qui existe indépendamment de toute faute, de tout contrat, par le seul fait de la présence d'un épave sur le domaine public, le naufrage fût-il même imputable à un cas de force majeure.»

* * *

Na deze uitweiding, komen we terug tot de kern der kwestie, namelijk te weten of degenen, die een voorwerp in de dokken verloor en naliet het te bergen, zich van de betaling der kosten van ambtelijke opsporing of van berging kan ontmaken door er in natura afstand van te doen.

Onmiddellijk is hier op te merken dat, sedert het van kracht worden der wet van 28 November 1928, afstand in natura niet meer bestaat.

Dergelijke afstand, welke tot dan toe kon geschieden, werd vervangen door de bepaling dat de eigenaar van een zee- of van een binnenschip slechts aansprakelijk is tot het beloop van de waarde van het schip, van de vracht en van het toebehooren van het schip:

1° voor de vergoeding van schade te land of te water door de handelingen of het verzuim van den kapitein, het scheepsvolk, den loods of eenig anderen persoon in dienst van het schip aan derden veroorzaakt, ...

5° voor de verplichting het wrak van een gezonken schip weg te nemen en de daarmede verband houdende verplichtingen, alsmede voor de schade veroorzaakt aan de kunstwerken van havens, dokken en bevaarbare waterwegen.

Ook werd door de wet van 28 November 1928 bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de vorderingen, bedoeld onder 1° ... en 5°, nochtans de totale som van 280 Belgas of 1400 fr. per ton van het zeeschip en van 100 Belgas of 500 fr. voor het binnenschip niet mag overtreffen.

De beschikkingen van de zeewet en bijgevolg ook van de wet van 28 November 1928, vermits zij wijzigingen toebrengt aan de zeewet, zijn, terwille van hun uitzonderlijk karakter, slechts voor strikte uitlegging vatbaar; zij mogen niet bij uitbreiding van betekenissen verklaard worden; zie deswege o. m. het vonnis dd. 20 November 1923 der handelsrechtbank, Jur. d'Anvers, 1923, blz. 555.

Voor zooveel geen persoonlijke fout door hem of zijn

aangestelden werd begaan, kan de eigenaar van een schip zich dus ontmaken van alle verantwoordelijkheid in de opgesomde gevallen mits te betalen, ofwel de waarde van het schip, van de vracht en van het toebehoorte van den boot, ofwel een forfaitair bedrag van 1400 fr. of 500 fr. per ton, naargelang het gaat om een zee- of binnenvaarttuig.

Bijgevolg zou, in de gestelde voorwaarden, de eigenaar van een schip zich kunnen ontmaken van de betaling van opsporings- en/of bergingswerken van verloren ankers of roeibootten, zegge van een onderdeel van het schip, mits kwijting van de verschillende waarden of van de forfaitaire vergoeding voor het gansche schip, opgesomd in vorigen paragraaf.

De keus zal voor de scheepseigenaars niet moeilijk vallen.

Belangwekkend is het, in die orde van gedachten, hier even aan te stippen dat voor het geval schade werd aangericht door een sleep, de waarde dient aangeboden niet alleen van het schip dat de schade rechtstreeks toebreacht, maar van heel den sleep, t. t. z. van de «universitas» (Smeesters en Winkelmolen, «Droit maritime et droit fluvial», 1929, nr 130).

De slotsom is dus :

1° afstand in natura van ankers of roeibootten moet door het havenbestuur niet aangenomen worden;

2° integrale betaling kan geëischt worden van de nauwkeurige opsporings- en/of bergingskosten, tenzij aangeboden wordt te betalen :

a) de waarde van het volledige schip, van de vracht en van de toebehoorten van den boot, ofwel

b) een forfaitaire vergoeding per ton van 1400 fr. voor een zeeschip en van 500 fr. voor een binnenvaarttuig.

* * *

Ook kunnen de volledige opsporings- en/of bergingskosten geëischt worden, voor roeibootten, vloten, enz., toevoerende aan scheepsherstellers, partikulieren, enz., welke voorwerpen drijvende in de dokken worden aangehouden. Deze firmas of personen kunnen geen afstand doen van de waarde ervan, enz., aangezien de zeewet slechts spreekt van zeeschepen en van binnenschepen, nl. bootten, welke verrichten of bestemd zijn om gebeurlijk te verrichten op de binnenwateren het vervoer van personen of zaken, de vischvangst, het sleepen, het baggeren en iedere andere winstgevende scheepsbewerking, met dien verstande dat gelijkgesteld zijn met de binnenschepen de schepen van min dan 25 ton die gewoonlijk in zee gelijkaardige bewerkingen doen.

Ook afstand in natura bestaat hier niet. De volle kosten dienen betaald.

* * *

Een gelijkaardige oplossing is te geven aan de moeilijkheden welke zich kunnen voordoen wanneer koopwaren in 't algemeen, tijdens bewerkingen van lossen en laden, te water gaan en door belanghebbenden niet worden opgehaald.

* * *

Tot slot dient nog aangestipt dat tegen degenen, die de scheepvaart in de dokken op eene of andere wijze onveilig moesten maken, proces-verbaal kan worden opgemaakt door de havenkapiteins (zij zijn immers belast met te zorgen voor de uitvoering van de wetten en algemeene reglementen, alsmede van de bijzondere reglementen ter zake van de uitbetaling en de politie van de haven, de *veiligheid van de scheepvaart* en de schepen, enz.), alsmede dat, voor de invordering der gerezen en niet terugbetaalde kosten, de stad Antwerpen zou kunnen optreden als burgerlijke partij in den loop der in te spannen vervolgingen.

Paul Poels.

BALIELEVEN

VLAAMSCHE CONFERENTIE DER BALIE TE GENT

Op Woensdag, 21 April, gaf Mr De Cnijf, oud-stafhouder der Balie, voor de leden der Vlaamsche Conferentie, een uiteenzetting over de plichten der advocaten.

De Voorzitter verwelkomde de talrijke leden, vooral jongeren, die opgekomen waren en gaf daarna het woord aan den spreker die op fijne wijze en zonder den indruk te geven de les te spellen een typisch beeld gaf van wat een advocaat in het algemeen en vooral de stagisten, eenerzijds moeten en anderzijds niet mogen doen.

Een welgemeend applaus bedankte den voordrachtgever om zijn puike rede en de avond eindigde in gezellige stemming met een Gentsche Waterzooi in het spijshuis «De waterzooi» waar een stagisten-souper, door het Bestuur der Conferentie, aan de jongeren aangeboden werd.

TIJDSCHRIFTEN

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr 7. 10 April 1937. — Wat kan er voor den Middenstand gedaan worden, naar het verslag van Prof. Dr F. Collin. — Uit het Staatsblad. — Landbouw en Nijverheid. — Wismarkt. — Boekenschouw. — Beursrubriek.

LA BELGIQUE JUDICIAIRE. — Nr 7. — 1 April 1937. — La mission du médecin, par Jean Canivet. — Jurisprudence. — Bibliographie.

DALLOZ. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — Nr 13. — 8 April 1937. — Notes fiscales : Le dégrèvement d'impôt foncier motivé par le paiement des intérêts de dettes hypothécaires ou privilégiées.

Nr 14. — 15 April 1937. — Chronique : Le conflit scolaire en Alsace ou comment on légifère pour les départements recouvrés, par M. René Capitant.

Nr 15. — 22 April 1937. — Chronique : Permis de conduire en automobile et assurance responsabilité, par M. R. Savatier.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 16. — 17 April 1937. — Mr A. J. Marx: «Service» in de burgerlijke rechtspleging. — Mr Dr L. W. R. van Deventer : Ordening en individueele vrijheid.

HET LEVEN OP 'T KANTOOR. — Nr 6. — April 1937. — Bankrevisoren. — Boekhouding der bijhuizen. — Gecontroleerd beheer. — Geheimboekhouden. — Gids voor de sociale wetten. — Leidraad bij de studie van het Belgisch Handelsrecht. — Obligatieleeningen in België uitgegeven. — Prijskampen. — Privaat gebruik uit fiscaal oogpunt. — Rechtspraak. — Spoorwegongevallen. — Schadevergoeding. — Tweede en derde klas klanten. — Uitzonderingsregelen voor het vereffenen der met het zegel gelijkgestelde taxen. Verzekeringen. — Werkongevallen-verzekering. — Valsche loonstaten. — Boekbeoordeeling. — Uit het Staatsblad. — Aan kondigingen.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3488. — 18 April 1937. — La Cour de Cassation unifiée de Rome et son organisation interne, par André-M. Hennebicq. — Jurisprudence. — Chronique des avoués. — La chronique judiciaire. — Faillites.